

Suomen Maantieteellinen Seura – Geografiska Sällskapet i Finland Toimintakertomus vuodelta 2000

Vuosi 2000 oli Suomen Maantieteellisen Seuran 112. toimintavuosi. Tämä vuosi oli kansainvälisen toiminnan vilkastumisen aikaa. Alkuvuonna *Suomen Kartaston* saksankielinen satavuotisjuhlanäyttely jatkoi kiertuettaan Bonnissa, Essenissä ja Leipzigissa. Suomen Maantieteellinen Seura oli julkaisuineen esillä Geo-International näyttelyssä, joka järjestettiin Etelä-Korean Söulissa maantieteen 29. maailmankongressin yhteydessä 14.–18. elokuuta. Maailmankongressissa Suomen ehdokas professori Markku Löytönen valittiin IGU:n (International Geographical Union) hallitukseen kaudelle 2000–2004 neljänneksi suurimmalla äänimäärällä. Tutkijalehtori Lea Houtsonen valittiin IGU:n suurimman komission, opetuskomission, puheenjohtajaksi samalle kaudelle. Suomalaiset toimihenkilöt IGU:n johtolimissä lisäävät huomattavasti suomalaisen maantieteen kansainvälistä näkyvyyttä ja vaikutusmahdollisuuksia. Suomen Maantieteellinen Seura liittyi myös EUGEO-järjestöön, joka on Euroopan maantieteellisten seurojen kattojärjestö.

Seuran julkaisuja on kehitetty jatkuvasti. Erityisesti *Fennia*-sarja uudistui vuonna 2000. Lehden ulkoasu muuttui vaaleammaksi. Lehti sisälsi lukuisia lyhyitä artikkeleita ja uudella fontilla samaan sivumäärään mahtui aikaisempaa enemmän tekstiä. Lehti pyrki profiloitumaan pohjoisia alueita käsittelevän korkeatasoisen tutkimuksen julkaisukanavaksi. Seura tiedotti edelleen aktiivisesti toiminnastaan verkkosivuillaan. Vuoden 2000 Maantieteen päivät pidettiin Helsingissä. Päiviin ja niiden järjestelyihin osallistui ennätysmäisen paljon nuoria maantieteilijöitä. Seuran taloudellinen tilanne pysyi vakaana.

Hallitus

Suomen Maantieteellisen Seuran hallituksen kokoonpano oli vuonna 2000 seuraava:

Puheenjohtaja	Prof. Markku Tykkyläinen
Varapuheenjohtaja	Prof. Markku Löytönen
Sihteeri	Fil. tri Pirjo Hellemaa
Rahastonhoitaja	Fil. kand. Tom Blom

Muut hallituksen jäsenet:

Dos. Lea Houtsonen
Fil. lis. Kai Husso
Fil. tri Jukka Käyhkö
Dos. Petri Raivo
Prof. Kalevi Rikkinen
Prof. Matti Tikkanen
Prof. John Westerholm

Seuran notaarina toimi edelleen fil. maist. Airi Töyrymäki.

Seuralle valittiin vuoden 2001 hallitus vaalikokouksessa 11. joulukuuta 2000. Seuran puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Markku Tykkyläinen ja varapuheenjohtajaksi Markku Löytönen. Seuran sihteerinä jatkaa Pirjo Hellemaa (kaudella 2000–2002). Rahastonhoitajaksi valittiin uudelleen Tom Blom. Muutkin erovuorossa olleet hallituksen jäsenet, Kai Husso ja John Westerholm, valittiin uudelleen kaudelle 2001–2003. Muina hallituksen jäseninä jatkavat Lea Houtsonen, Jukka Käyhkö, Petri Raivo, Kalevi Rikkinen ja Matti Tikkanen.

Jäsenet

Seuralla oli vuoden 2000 lopussa 1 044 jäsentä. Seuraan liittyi vuoden aikana 54 uutta vuosijäsentä. Jäsenkunnasta erosi tai jäsenluettelosta poistettiin 75 jäsentä. Seuralla oli vuoden lopussa kuusi kunniajäsentä, joista suomalaisia oli kaksi ja ulkomaalaisia neljä. Kirjeenvaihtajajäseniä oli vuoden lopussa 57, työjäseniä 211, vakinaisia jäseniä 39 ja vuosijäseniä 737.

Seuran hallituksen kokouksessa 11. joulukuuta 2000 kutsuttiin uudeksi työjäseneksi fil. tri Katriina Kosonen. Samana iltana pidetyssä vaalikokouksessa päätettiin kutsua Seuran uudeksi kunniajäseneksi akateemikko Olavi Granö.

Kokoukset

Vuosikokous pidettiin 28. helmikuuta 2000 Tieteiden talossa Helsingissä. Siihen osallistui 14 jäsentä. Kokouksen yhteydessä puheenjohtaja Tykkyläinen piti esitelmän »Pohjoisen Venäjän ongelmista».

Vaalikokous pidettiin 11. joulukuuta 2000 Geodeettisella laitoksella Kirkkonummen Masalassa. Kokoukseen osallistui seitsemän jäsentä. Ylijohdaja Risto Kuittinen esitteli Geodeettisen laitoksen toimintaa ja tutkija Juha Oksanen esitelmöi korkeusmallien laadusta paikkatietoanalyysin näkökulmasta.

Toimintavuoden aikana *hallitus kokoontui* yhdeksän kertaa.

Vuoden 2000 *Maantieteen päivät* pidettiin Helsingissä 10.–11. marraskuuta. Päivät avasi Seuran puheenjohtaja Tykkyläinen, jonka jälkeen kansleri Risto Ihamuotila esitti yliopiston tervehdyksen. Päivillä esitelmöivät muun muassa professorit Mark Rosenberg (»Women and health»), Ken Gre-

gory («Changing the nature of physical geography») ja Arild Holt-Jensen («Territoriality, place and space: geographical dimensions in social science research»). Maantieteen päivien yhteydessä 11. marraskuuta puheenjohtaja ojensi professori Holt-Jensenille A. E. Modeen -mitalin. Mitali myönnetään joka kolmas vuosi maantieteen opetuksen ja julkaisutoiminnan alalla ansioituneelle pohjoismaalaiselle. Suomen Maantieteellinen Seura käytti Norjan Maantieteellisen Seuran asiantuntimusta mitalin saajaa valitessaan. Päivien iltailaisuuden yhteydessä 10. marraskuuta emeritusprofessori Juhani Hult sai Suomen Maantieteellisen Seuran myöntämän Ragnar Hult -mitalin. Maantieteen päivät keräsi 325 osallistujaa. Seura kiittää Helsingin yliopiston maantieteen laitosta ja erityisesti maantieteen opiskelijoita tapahtuman onnistuneista järjestelyistä.

Julkaisutoiminta

Fennia-sarjaa toimitti edelleen emeritusprofessori Kalevi Rikkinen ja toimitussihteerinä oli professori Markku Löytönen. Rikkinen anoi eroa toimittajan tehtävästään 1. tammikuuta 2001 alkaen (hän toimitti lehteä vuodesta 1986 lähtien). Seura kiittää Rikkistä tästä pitkäaikaisesta ja merkittävästä Seuran hyväksi tehdystä työstä. *Fennian* uudeksi toimittajaksi valittiin Markku Löytönen ja toimitussihteeriksi fil. tri Mika Tammilehto. Toimitustyön tukena jatkaa *Fennian* tieteellinen neuvottelukunta (Editorial Advisory Board). Siihen kuului vuonna 2000 yhdeksän maantieteen eri alojen asiantuntijaa Euroopasta, Yhdysvalloista, Kanadasta ja Australiasta. *Fennia* on suomalaisen maantieteen johtava tieteellinen julkaisu, joka leviää laajalle kansainvälisessä tiedeyhteisössä.

Vuonna 2000 *Fenniaan* tarjottiin ja siinä julkaistiin runsaasti lyhyehköjä artikkeleita. Niteet 178: 1 ja 178: 2 sisälsivät yhteensä 16 artikkelia, joiden yhteen laskettu sivumäärä oli 262. Kirjoittajia oli kaikkiaan 20, joista 8 ulkomailta. Ensimmäinen nide oli Turun Maantieteen päivien satoa esittelevä teemanumero. Siinä julkaistiin yhteensä kymmenen artikkelia (ss. 1–190). Niteeseen sisältyi myös prof. Pentti Yli-Jokipiin laatima bibliografia 1990-luvulla julkaistusta suomalaisesta maantieteellisestä tutkimuksesta. Jälkimmäinen nide oli kehitysmaatutkimukseen keskittyvä teemanumero, jossa julkaistiin kuusi artikkelia (ss. 191–262).

Terra-sarjan päätoimittajana toimi vuonna 2000 fil. lis. Kai Husso. Lehden toimitusneuvostoa johti Markku Tykkyläinen. Toimitusneuvostoon kuuluivat fil. tri Pirjo Hellemaa, dos. Lea Houtsonen, prof. Jouni Häkli, dos. Atte Korhola, prof. Heli Marjanen, dos. Petri Raivo ja prof. Pentti Viitala.

Toimitusneuvosto kokoontui vuoden 2000 aikana kaksi kertaa. Kirja-arvosteluja toimitti Mika Tammilehto.

Vuonna 2000 ilmestyi *Terran* 112. vuosikerta, joka koostui neljästä numerosta. Vuosikerran kokonaissivumäärä oli 287. Jokaista numeroa painettiin 1 600 kappaletta. Vuosikerta sisälsi yhteensä 10 artikkelia, 14 katsausta (joista 9 lyhyitä arktista luonnonmaantiedettä koskevia kirjoituksia teemanumerossa), 6 keskustelupuheenvuoroa sekä 14 kirja-arvostelua. Lisäksi kussakin numerossa julkaistiin pääkirjoitus sekä uutisia ja tiedonantoja sisältävä osasto, jossa kerrottiin muun muassa väitöksistä, nimityksistä ja erilaisista tapahtumista. Kirjoitusten kieli oli pääasiassa suomi. »Pohjoiset ulottuvuudet» -teemanumeron (112: 3) toimitti prof. Pentti Viitala.

Terra on kotimainen maantieteen pääjulkaisukanavana. Kaikkien artikkelien ja katsausten käsikirjoitukset käyvät läpi asiantuntijoiden ennakkoarvioinnin. Tapauksesta riippuen myös keskustelupuheenvuoroja arvioidaan. Näin taataan julkaisusarjan korkea tieteellinen taso.

Suomen Kartaston vuonna 1999 ilmestyneestä kuudennesta laitoksesta on tekeillä englanninkielinen versio. Se ilmestyy *Fennian* niteenä mustavalkoisena. Ajantasaistettuihin teksteihin liittyvät värilliset kartat julkaistaan internetissä. Englanninkielisen laitoksen toimittavat prof. John Westerholm ja dos. Pauliina Raento.

Vaihtosuhteet sekä julkaisujen ja julkaisutietojen levittäminen

Seuran arkistonhoitajana jatkoi edelleen Kalevi Rikkinen. Seura pyrki toimimaan julkaisujen kehittämisen ja niiden vaihdon kautta suomalaisen maantieteen näyteikkunana ulkomaille. Seuran julkaisujen vaihtotoiminta oli edelleen maailmanlaajuista. Vuonna 2000 *Fenniaa* lähetettiin 325 ja *Terraa* 169 vaihtokumppanille. Luonnontieteiden kirjaston toiminnan päättyessä Seuralle vaihtona tulevat julkaisut oli sijoitettava uudelleen. Vähemmän kysytty aineisto sijoitettiin Kuopion varastokirjastoon ja muut julkaisut pääosin Viikin ja Kumpulän tiedekirjastoihin.

Seuran julkaisutoiminnasta tiedotettiin kansainvälisissä tieteellisten julkaisujen kaupallisissa luetoissa.

Seuran sähköistä viestintää kehitettiin edelleen. Seuran internet-kotisivulta löytyvät englanniksi *Fenniassa* ja *Terrassa* julkaistujen artikkelien tiivistelmät ja julkaisujen tilaustiedot. Lisäksi Seuran sivuille on sijoitettu maantieteen opetusta palvelevaa aineistoa, lista Seuran toimihenkilöistä ja tiedote tulevista maantieteen tapahtumista Suomessa. Otsikolla »SMS:n uutisia» kerrotaan Seu-

ran toiminnasta. Jäseneksi liitytään yleisimmin verkon kautta.

Yhteistyö Helsingin yliopiston pääkirjaston ja sen Elektra-projektin kanssa jatkuu. *Terran* artikkelit ja katsaukset ovat luettavissa sähköisessä muodossa Elektraan kuuluvissa kirjastoissa. Lisäksi Seuran julkaisut löytyvät verkkokirjakauppa Granumin sivuilta.

Kansainvälinen toiminta ja edustustehtävät

Vuoden 2000 lopulla Suomen Maantieteellinen Seura liittyi jäseneksi Euroopan maantieteellisiä seuroja yhdistävään EUGEO-järjestöön.

Suomen Kartaston saksankielinen satavuotisjuhlanäyttely jatkuu Bonnissa, jossa se avattiin Bonnin yliopiston maantieteen laitoksella 10. tammikuuta. Bonnista näyttely siirtyi Esseniin 20. maaliskuuta ja Leipzigiin 9. toukokuuta. Emeritusprofessori Paul Fogelberg kävi pystyttämässä näyttelyä ja pitämässä avajaisesitelmät.

Etelä-Korean Söulissa järjestetyssä maantieteen maailmankongressissa Suomen näyttelyosastolla GEO International 2000 -näyttelyssä olivat esillä Suomen Maantieteellisen Seuran ohella Helsingin, Joensuun, Oulun ja Turun maantieteen laitokset julkaisuineen. Seuran sihteeri hoiti näyttelyosastoon liittyvät järjestelyt. Seuran puolesta esillä olivat *Suomen Kartaston* uusin laitos sekä *Fennia* ja *Terra*. Tulossa olevaa *Suomen Kartaston* englanninkielistä laitosta mainostettiin, samoin Suomessa järjestettäviä kansainvälisiä kokouksia. Näihin lukeutuvat »Climate change and variability in Northern Europe» -kongressi Turussa 6.–8. kesäkuuta 2001 ja »Innovative practices in geographical education» Helsingissä 6.–10. elokuuta 2001. Suomen Maantieteellinen Seura tukee kokousten järjestämistä. Seura osallistui myös erilliseen oppikirjanäyttelyyn, jossa voi vertailla eri maiden maantieteen oppikirjoja.

Lisäksi Seuralla oli toimintavuoden aikana edustus muun muassa seuraavissa organisaatioissa ja tilaisuuksissa:

- European Standing Conference of Geography Teachers' Associations (EUROGEO) -järjestössä Seuran edustajana Lea Houtsonen
- European Network for Geographical Education (ENGE) -työryhmässä Lea Houtsonen
- European Association of Science Editors (EASE) -järjestössä Markku Löytönen
- Maantieteen päivillä Helsingissä 10.–11. marraskuuta 2000 Markku Tykkyläinen ja Markku Löytönen
- Maantieteen kansainvälisen unionin (IGU) Suomen kansalliskomiteassa Pirjo Hellemaa, joka toimi myös kansalliskomitean sihteerinä
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokouksessa 24. maaliskuuta Markku Löytönen, varalla John Westerholm. Löytönen kuului valtuuskunnan hallitukseen.
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan arkistotyöryhmän puheenjohtajana Kalevi Rikkinen
- Suomen tiedekustantajien liiton varapuheenjohtajana Markku Löytönen, joka edusti Seuraa myös liiton vuosikokouksessa 22. maaliskuuta
- Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan tietokirjaosastossa Kalevi Rikkinen, varalla John Westerholm
- Ikiroutatutkimuksen ja -tekniikan Suomen kansalliskomitean jäsenenä Matti Seppälä kaudella 1999–2003
- Sveska litteratursällskapet i Finland-seuran jaostossa »Delegation för den svenska litteraturrens främjande» John Westerholm kaudella 2001–2003
- Suomen Akatemian ympäristön ja luonnonvarojen tutkimuksen toimikunnan jäsenenä Markku Löytönen
- Seuran sihteeri Pirjo Hellemaa laati ympäristöministeriölle lausunnon ehdotuksesta Suomen Natura 2000 -verkostoehdotuksen täydentämisestä borealisella luonnonmaantieteellisellä alueella.
- Seuran hallituksen jäsen Jukka Käyhkö johtaa kesäkuussa 2001 Turussa järjestettävän Climate change and variability in Northern Europe -symposiumin valmisteluja. Symposiumin ohjelmatoimikunnassa Seuraa edustaa Pirjo Hellemaa.
- Seuran hallituksen jäsen ja IGU:n opetuskomission puheenjohtaja Lea Houtsonen vastaa Helsingissä elokuussa 2001 kokoontuvan Innovative practices in geographical education -symposiumin järjestelyistä.

Talous

Seura sai vuodeksi 2000 Suomen Akatemialta 140 000 markkaa julkaisutoimintaan ja kansainväliin jäsenmaksuihin. Avustusta käytettiin *Fennian* ja *Terran* julkaisemiseen. *Fennia* maksoi ulkomaille tilattaessa 250 markkaa ja kotimaassa 200 markkaa. Jäsenhintana oli 100 markkaa. *Terran* hinnat olivat 180, 160 ja 70 markkaa, vuosijäsenmaksun kanssa yhteensä 140 markkaa. Lisäksi Suomen Akademia myönsi Seuralle 10 700 markkaa ulkomaalaisten esitelmöitsijöiden kutsumiseen Maantieteen päiville. Tämä kattoi pääosin prof. Ken Gregoryyn ja prof. Mark Rosenbergin matkakulut.

Seura sai Suomen tiedekustantajien liitolta 8 000 markan apurahan tietokonelaitteiston hankintaan *Suomen Kartaston* englanninkielisen lai-

toksen toimittamista ja julkaisemista varten. Tällä rahalla hankittiin tietokone, jota käytetään Seuran verkkojulkaisujen toimittamiseen ja julkaisemiseen (*Suomen Kartaston* englanninkielisen laitoksen kartat mukaan lukien).

Seuran järjestötoimintaa rahoitettiin jäsenmaksuista kertyneillä tuloilla. Jäsenmaksun suuruus oli 70 markkaa. Jäsenmaksunsa maksaneiden jäsenen osuus nousi hieman ja kansainväliset jäsenmaksut lisääntyivät. Seuran talous pysyi vakaana vuoden 2000 aikana.

Seuran tilintarkastajina toimivat edelleen kauppat. maist. Tytti Oukari ja fil. lis. Reijo Ylönen sekä varatilintarkastajina kauppat. maist. Heikki Heinimäki ja kauppat. tri Risto Hölttä.

Loppukatsaus

Seuran toimintavuotta 2000 leimasi vilkas kansainvälinen toiminta. Seura oli esillä näyttelyissä Saksassa ja Etelä-Koreassa. Seuran edustajat pääsivät johtaville paikoille maantieteen ja maantieteen opetuksen kansainvälisissä kattojärjestöissä. Seura liittyi Euroopan maantieteellisten seurojen yhteisöön. Seuran edustajat aloittivat kahden kansainvälisen symposiumin järjestelyt, joten kansainvälinen toiminta jatkunee vilkkaana myös alkaneena vuonna. Tekeillä oleva *Suomen Kartaston* englanninkielinen laitos on tarkoitettu kansainväliseen

levitykseen.

Maantieteen päivillä Helsingissä maantieteen opiskelijat huolehtivat iltajuhlan ohjelmasta. Nuoria maantieteilijöitä oli runsaasti mukana myös Maantieteen päivien esitelmätilaisuuksissa ja sessioiden puheenjohtajina. Tämä lupaa Suomen Maantieteelliselle Seuralle toimeliasta ja valoisaa tulevaisuutta. Toimeliaisuutta kuvaa myös Seuran lehtien aikaisempaa runsaampi sivumäärä: *Terrassa* lisäystä oli runsaat 40 ja *Fenniassa* noin 30 sivua. Molemmissa lehdissä julkaistavaksi tarjottujen artikkelien hylkäysprosentti oli korkea. Tutkimuksia tarjottiin runsaasti ja toimittajilla oli mahdollisuus valita vain parhaat artikkelit julkaitavaksi. Tämä piti yllä lehtien korkeaa tasoa. *Fennia* uudistui ulkoasultaan. Vaikka Seuran taloudellinen tilanne juhlakartaston tuottojen ehyttyä hieman heikentyi, voidaan vuotta 2000 pitää vilkkaan ja menestyksekkään toiminnan vuotena. A. E. Modeen- ja Ragnar Hult -mitalien jako juhlisti vuoden toimintaa.

Suomen Maantieteellinen Seura haluaa kiittää jäseniään sekä kaikkia niitä yhteisöjä ja yksityishenkilöitä, jotka toimivat vuoden 2000 aikana Seuran sekä sen tarkoituksien ja hankkeiden edistämiseksi.

PIRJO HELLEMAA
SMS:n sihteeri